

ЕТИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ГЛОБАЛНАТА ЕКОЛОГИЧНА ПАНИКА

Пепа Бузова

ETHICAL ASPECTS OF GLOBAL ECOLOGICAL PANIC

Peпа Bouzova

Abstract: The paper provides a critical analysis of some aspects of environmental ethics in view of corporate business plans to profit from the transformation of the economy into a “green” one. It is well founded that the propaganda of environmental panic is increasingly becoming an ideology that enables large businesses to violate people’s rights and to crush poor countries. A veritable network of officials committed to this ideology is being developed in global organizations that will implement this plan. The ethical imperative today is not to submit to an ideology, unsubstantiated by scientific methods, but to protect the freedom and the right of poor countries to have their own economic development.

Keywords: ecology; ethics; global panic.

Днес човечеството живее в толкова непрекъсната и дълбока криза, че затихването на паниката от глобалната пандемия COVID-19 директно се преля в нова паническа вълна, породена от разпространената пропагандна теза за изчерпването на природните ресурси в резултат на човешката дейност. Разчита се на „Зелената сделка“ и намаляването на въглеродните емисии за частично минимизиране на вредните последици от замърсяването. От десетилетия съществува и „зелен“ тероризъм, мотивиран от глобалната паника по темата. Очаква се „климатичното бедствие“ да предизвика вълни на миграция, по-големи от икономическите (Гейтс 2021). Вменява се вина на всеки отделен човек, че носи отговорност за бъдещето на планетата. Постава се под съмнение целесъобразността от раждането на деца, а също и отглеждането на домашни животни с изтъкване на мъгявата заплаха за бъдещето на планетата. Бъдещият човек трябва да бъде въглеродно неутрален и да живее в такава среда. Един от явните ефекти на кампанията е увеличаването на цените не само на енергийните ресурси, но и на произведеното чрез тях в резултат на натоварването им с разходите за продажба на квоти въглеродни емисии и хибридните икономически войни. Процесът, започнал в Киото през 90-те години на 20-ти век, продължава да събира представители на държавите, експерти и журналисти на многобройни срещи, които завършват с половинчат консенсус, гневни речи на Грета Тунберг и само изострят напрежението по проблема.

В тази статия ще се опитам да анализирам критично темата за пресечните точки на екология и морал, като изхождам от понятийния инструментариум на бизнес етиката и философията на политиката.

Екологията е относително млада наука, която възниква в края на 19 век и се занимава с отношенията между организмите и средата, включвайки и хората, а също и с взаимосвързаните мрежи от растения, животни и други организми в определени райони, наречени екосистеми. Тя е резултат на интердисциплинарен обмен между природните и социалните науки. Отношението „човек–природа“ е важен аспект от развитието на обществото. Етическите проблеми се свързват с екологията в контекста на разбирането, че отношението на човека към природата е опосредствано от отношението към другите хора, като засяга техните права и интереси. Това тълкуване предполага, че можем да имаме неетично отношение към природата, когато засяга правата и заплашва възможностите за съществуване на другите хора, и етично отношение при съобразяване с правата на другите.

От бизнеса естествено се очаква да бъде отговорен за запазване на природата, живота и света, но от това го отклоняват стремежът към печалба, непосредствените икономически интереси и надценяването на научните постижения като ресурс за растеж. Бизнес етиката изисква от бизнеса разумно и отговорно отношение към съхраняването на природата, човечеството, живота и света и съобразяване с тяхното взаимодействие. Ясно е, че бизнесът печели от използването на общи за всички хора ресурси и суровини, което е важен мотив за екологичната отговорност наред със спазването на правата на хората.

Трайното обвързване на екологичните проблеми с бизнеса започва още преди обособяването на бизнес етиката като специфична приложна етика през 70-те години на 20 век. През 60-те години група политици, учени, икономисти създават Римския клуб, който в доклад от 1972 г., наречен „Границите на растежа“, опиращ се на компютърна симулация, развива идеологичната теза, че човешката производствена дейност застрашава природата и изчерпва ограничените природни ресурси. Прогнозата е, че до 2013 г. ще се изчерпват ресурсите от редица ценни метали, от нефт. Всъщност става дума за осъвременена версия на малтусианството, но стъпила върху някои обективни факти и насочена към търсене на преки икономически ползи чрез прокарване на политики. Концепцията е облечена в хуманитарен патос в книгите на Аурелио Печеи. Уместно е да се отбележи, че глобалната паника сред западните елити с прогнози за смърт на десетки милиони от COVID-19 бе създадена с компютърни симулация от екип на колежа „Империал“ в Лондон. (Adam 2021). Хуманистичната пропаганда на Печеи в „Качеството човек“ много прилича на истинска нова религия, която трябва да обоснове съкръщаването на икономическата дейност за спасяване на планетата (Печеи 1987).

Пропагандира се „зелена революция“ в бизнеса като изход от трудностите. Още тогава се акумулират сили в сферата на корпоративния бизнес, които си поставят за цел да прехвърлят цялата икономика от изкопаемите горива върху „зелени основи“, като очакват баснословни печалби.

Тези идеи се опират на тълкуването на хипотезата на Сванте Арениус (1859–1927) за парниковия ефект като научно доказана и от нея извеждат панически изводи за измененията в климата. Всяка хипотеза в науката би трябвало да бъде потвърдена от факти или успешни предсказания, но в този случай това не е изпълнено. В аспекта на физиката парниковият ефект се разглежда като процес в резултат от дейността на хората, при който слънчевите лъчи влизат през атмосферата и затоплят повърхността на Земята до по-висока температура. Този сценарий допуска, че човешката дейност причинява по-големи изменения в климата в сравнение с цялата досегашна история. Ако това се приеме за действително, би трябвало да се наблюдава повишена температура в ниските слоеве на атмосферата в сравнение с обичайното топлинно излъчване на земната повърхност. Предполага се, че увеличените парникови газове от човешката дейност ще доведат до увеличаване на топлината в тези ниски слоеве. Всяко глобално изменение в топлинното излъчване на Земята, в отразяването или в поглъщането на топлина, може да доведе до по-високи температура в атмосферата или водните басейни и да предизвика дисбаланс в климата. Смята се, че парниковият ефект регулира температурата на нашата планета. Човешката дейност има значимо по-малки глобални ефекти и няма шанс да промени климата, тя влияе само локално, а въглеродният диоксид е храна за растенията (Воденичаров, 2019).

Днес все по-трудно могат да се отрекат факти, които поставят под съмнение цялата тази постановка – знаменитата „озонова дупка“ изглежда е на път да изчезне (Лечева 2023), а „глобалното затопляне“ не може да бъде потвърдено с достатъчно научни доказателства.

През 2007 г. журналистът Марк Лийнъс издава книгата „Шест градуса: нашето бъдеще на по-гореща планета“, в която прогнозира, че съвсем скоро нашата екосистема ще премине в състояние на хаотично неравновесие (Lynas 2007). „Книгата на Лийнъс е наистина плашеща – пише английският философ Роджър Скрутън в „Зелената философия“ – читателят затваря последната страница, треперещ и облян в студена пот“ (Скрутън 2019, 43). В книгата на Лийнъс той като журналист разказва за свои интервюта с климатични експерти които му разказват за глобалното затопляне, и описва своите панически преживявания от разказаното. Целта на тази своеобразна психотерапия е да предизвика сензация и широк отклик сред читателите. Подобно съдържание имаме и в книгата на Ал Гор „Неудобната истина“ (Гор 2008). В дебата ООН се включва на страната на „затоплистите“, като сформира Междуправителствата експертна група по измененията в климата (IPCC), която в своите документи тиражира най-паническите заключения. Проектът за „устойчиво развитие“ и „глобалните цели на столетието“ е идеологическото допълнение към тази пропаганда. Вярно е обаче, че трябва да се опитаме да оставим планетата на бъдните поколения, такава каквато я имаме, но не е твърде морално да се тиражират псевдонаучни обобщения без надеждна проверка!

По известен вече модел от периода на пандемията гласът на истинската наука се заглушава. Академичните климатолози Патрик Майкълс и Робърт Балинг младши в „Сатанизираните газове“ (2000 г.) прогнозираят само умерено затопляне с цикличен характер в началото на 21 век, подобно на последната трета на 20 век, което обаче ще има полезен ефект за производството на храни и управлението на ресурсите. Ние вече живеем в такъв период и виждаме, че предвижданията се оправдават. Красноречиво е и заглавието на климатолога от НАСА Рой Спенсър „Климатичното объркване: как истерията от глобалното затопляне води до злова наука, политики угодници и погрешни политики, които вредят на бедните“ (Спенсър 2008). Критичните за „глобалното затопляне“ мнения, са събрани в <https://www.climatedepot.com/>. Учените, подкрепящи негативни мнения са със световен академичен авторитет и са повече от 1500. Важен аргумент в полза на „глобалното затопляне“ бе „озоновата дупка“, но днес тя изглежда се затваря! (Воденичаров 2019).

Резултат от пропагандата по линията Римски клуб–Лийнъс–Гор е проектът за „Зелена сделка“, който има за цел да постави човечеството под ново господство със зелен цвят като замени производството на животни и птици (холандските фенове на „затоплинето“ в правителството, които управляваха автократично през пандемията, наредиха на фермерите да съкратят птицепроизводството с 30% за година и предизвикаха основателни бунтове!) с ядене на насекоми, да отхвърли старите автомобили, като ги смени с хибриди или електрически, да замени старите енергоносители с нови. Очаква се, че политиките и идеолозите на „зелената сделка“ отново ще могат да тъпчат правата на потребителите, като им определят как и дали да се къпят, какво да ядат, как да спазват хигиена или колко време да се пекат на слънце на плажа. Пропагандата на всичко това без сериозна научна основа за застрашаващите пророчества определено е неетична. Обединяването на сенчести интереси за завладяване на пазари с псевдоморална идеология е особено опасно. Ако хората на Запад може да повярват, че живеят във фантастична антиутопия, то за нас това няма да е толкова лесно.

„Зелената сделка“ е букет от политики, предложени от Европейската комисия, които имат за цел до 2050 г. да направят Европа и нейните жители климатично неутрални, т.е. да се достигнат нулеви нива на произвежданите парникови газове. Поставя се като цел „кръгова икономика“, която да използва по-малко материали и продуктите да бъдат повторно използвани и рециклирани. Изисква се намаляване на парниковите газове поне с 50% в сравнение с нивата от 1990 г. Правят се конференции след конференции. Лесно е да събереш журналисти например в Египет и да ги убедиш в „глобалното затопляне“. От социалните мрежи и медиите се изключват всякакви критични статии. Никой не смее да пита с какво производството на една батерия за електрически автомобил е по-екологично от замърсяването от изкопаеми горива.

Кой или какви сили стоят зад целия проект за глобалната паника и трансформирането на икономиката от нефт и газ на опираща се на възобновяеми източници? Кой има възможностите да работи толкова методично от времето на Римския клуб насам по една пътека, която днес става магистрала и по която искат да хлъзнат цялото човечество? Разбира се, едрият бизнес, финансовите олигарси, които видяха в екологизирането на икономиката и производството нови възможности за несметни печалби. Затова пропагандата се опитва да ангажира младото поколение на Запад чрез символа Грета Тунберг, защото тези печалби ще се трупат, когато тези млади хора са вече в глобалните организации. В глобалните организации от Вашингтон до Брюксел се назначават чиновници с изявена привързаност към вярата, че планетата е заплашена от човешката дейност и трябва нещо да се направи. Това означава милиони за проекти за екологична трансформация. В Германия се появяват плакати, с които се призовават младите жени да избират дали да раждат деца или да „спасят“ планетата. В Нидерландия радикалното либерално правителство иска да съкрати птицевъдството, като прилага насилие над фермерите. У нас под предлог за чума по свинете, която се лекуваше още при социализма, се избиха домашните свине. Бил Гейтс призовава всички богати държави да преминат на 100% към синтетично месо (Гейтс 2021б). По-лошото е, че от България се иска за няколко години да съкрати тотално въглищното производство без шанс да го замени с нещо, защото все още не е дадена зелена светлина за ядрената енергетика като екологична. От Средновековието насам едва ли е имало друга такава кампания, в която по толкова безпардонен начин да се фаворизират страхът, незнанието, да се насаждат фалшиви предубеждения и се заглушават всякакви критични гласове. Днес идеологията, произвеждаща глобалната екологична паника от „патологична“ наука или „псевдонаука“ постепенно се превръща в антинаука и иска да измести климатологията и всички останали научни дисциплини, които не играят това хоро. Внутренни са обаче и критичните реакции. „Консенсус има само между учените, които получават грантове, за да тръбят, че трябва да се борим с глобалното затопляне“ – пише бившият президент на Академията на науките на САЩ Фредерик Зайц, който тиражира подписка на 15 000 учени, призоваващи за отказ от Протокола от Киото. Теориите за промяната на климата като резултат на човешката дейност са основани на фалшификации и обслужват сенчести интереси, в тази идеология има много пари (Воденичаров 2019).

Обективността изисква все пак да се отбележи, че не може да се отрече необходимостта бизнесът да инвестира в нови, безотпадни и незамърсяващи производствени технологии, да се развиват производства на екологично чисти продукти и услуги. Бизнесът обикновено избира печалбата в комбинация с глоба за нарушаване на екологичното законодателство, но това поведение също е неетично. Аргументирането на необходимостта от екологичен бизнес и намирането на взаимно приемливи решения са предизвикателство за бизнес етиката. Затова тя търси правила, които нормират поведението на бизнеса по отношение природата и екологичните проблеми.

Моралните императиви, чрез които може да се обоснове необходимостта от опазване на природната среда в икономическото развитие, са свързани с разбирането за общността на материалните условия и ресурси и с общата съдба на човечеството. Глобалният характер на кризите и бедствията, и техните драматични последици са породени от организационни, социални, технологични и психологически причини, които, ако бъдат изучени достатъчно детайлно, могат да бъдат преодолени. Основна роля в този процес трябва да играе науката, която да подпомага институциите в изграждането на разумни екологични политики. Важна роля могат да имат и гражданските организации, които да искат повече прозрачност във вземането на икономически решения и да се предвиждат и избягват негативните екологични последици. Отговорността за това имат човешките общности, които имат основна роля в опазването на природата на своя край, регион, държава.

ЛИТЕРАТУРА/ REFERENCES

Воденичаров, Р. (2019). Климатични вещици и вещици от клана на Ал Гор. *Вестник „Нова зора“*, бр. 51, 17.12.2019 // Vodenicharov, R. (2019a). Klimatichni veshteri i veshtitsi ot klana na Al Gor. *Vestnik „Nova zora“*, br. 51, 17.12.2019.

Гейтс, Б. (2021a). *Как да избегнем климатичното бедствие*. София: Книгомания // Geys, B. (2021a). *Kak da izbegnem klimatichnoto bedstvie*. Sofia: Knigomania.

Гейтс, Б. (2021б). Всички богати държави трябва да преминат на 100% към синтетично месо. *Гласове*. Извлечено от https://glasove.com/public_html/skandalyt/bil-geyts-vsichki-bogati-drzhavi-tryabva-da-preminat-na-100-km-sintetichno-meso, 7.12.2021 // Geys, B. (2021b). Vsichki bogati darzhavi tryabva da preminat na 100% kam sintetichno meso. *Glasove*. Izvlecheno ot https://glasove.com/public_html/skandalyt/bil-geyts-vsichki-bogati-drzhavi-tryabva-da-preminat-na-100-km-sintetichno-meso, 7.12.2021.

Гор, А. (2008). *Неудобната истина*. София: „Младинска книга“ // Gor, A. (2008). *Neudobnata istina*. Sofia: Mladinska kniga.

Лечева, Р. (2023). Озоновата дупка може скоро да се затвори. *Книговище*. Извлечено от <https://www.knigovishte.bg/vijte/2733-kakvo-e-ozonova-dupka-i-koga-mozhe-da-bade-zatvorena>, 25.01.2023 // Lecheva, R. (2023). Ozonovata dupka mozhe skoro da se zatvori. *Knigovishte*. Izvlecheno ot <https://www.knigovishte.bg/vijte/2733-kakvo-e-ozonova-dupka-i-koga-mozhe-da-bade-zatvorena>, 25.01.2023.

Печеи, А. (1987). *Качеството човек*. София: Земиздат // Pechei, A. (1987). *Kachestvoto chovek*. Sofia: Zemizdat.

Скрутън, Р. (2019). *Зелената философия. Консервативно за екологията*. София: Siela // Skrutan, R. (2019). *Zelenata filosofia. Konservativno za ekologiyata*. Sofia: Siela.

Lynas, M. (2007). *Six Degrees: Our Future on a Hotter Planet*. Washington DC: National Geographic.

Michaels, P., Balling, R. (2000). *The Satanic Gases: Clearing the Air About Global Warming*, Washington: Cato Institute.

Spencer, R. (2008). *How Global Warming Hysteria Leads to Bad Science, Pandering Politicians and Misguided Policies That Hurt the Poor*. New York: Encounter Books.